

10.11.22р. 21гр. укр. літ.

Доброго дня! Тема уроку. Іван Карпенко-Карий «Мартин Боруля». Дворянство як міф про краще життя

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою:
moshev2020@icloud.com

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

- **Перейти за посиланням.** Комедія «Мартин Боруля» (Відеофільм)
<https://www.youtube.com/watch?v=hq8P10vSS6g>

«Мартин Боруля»

- *За соціальним статусом - заможний селянин*
- *він має заповітне бажання: повернути собі колись давно втрачене дворянство*
- *чесний, працюючий, проте і наївний, бо орієнтується на дворян*
- *використовує у своїй мові полонізми й русіянізми - «жеч», «папінька», «мамінька», «кофій»*
- *хотів попрощатися із бідністю й позбутися соціальної вторинності, відстояти свою людську гідність*
- *він самовіддано любить дітей, бажає їм щастя та водночас примушує жити й чинити за дворянськими правилами*
- *хоче одружити свою доньку з людиною, яка на соціальній драбині стоїть вище за нього*
- *влаштовує сина на роботу чиновником і навіть радить йому порвати з другом дитинства, бо той селянин*
- *вірить в те, що лише дворянство здатне зробити людину щасливою*

Започатковує блискучий ряд «серйозних комедій» І. Тобілевича «Мартин Боруля» (1886), твір з багатьох точок зору показовий. Темою п'єси послужило таке досить поширене явище, як бажання представників пригнобленого і обмеженого в правах третього стану перейти за допомогою грошей у стан вищий, прагнення багатого селянина дорівнятися до дворянства. Ситуація відома ще від «Міщанина — шляхтича» Ж.-Б. Мольєра і нашої давньої сатири «Доказательства Хама Данієля Кукси потомственні». Тільки у І. Тобілевича прагнення Мартина «вийти на дворянську лінію» — це спроба самозахисту «маленької людини» у несправедливому суспільстві.

Гуманістична позиція автора чітко виявляється в зальній концепції твору, що виражає його співчуття й любов до людини, турботу за її долю і розкривається у виборі дійових осіб та їх характеристиках, в ремарках,

структурі комедії, авторських завершеннях. В.Вієвський у брошурі «Поетика комедійності „Мартина Борулі“ І. Карпенка-Карого» детально виписав засоби та прийоми, якими користувався комедіограф.

На прикладі образу головного героя — Мартина Борулі І. Тобілевич розкриває конфлікт здорової народної моралі з «манією» дворянства, породжений відстоюванням ним своєї людської гідності. Автор до мінімуму звів роль комедійної інтриги, віддавши перевагу внутрішній дії. Конфліктну ситуацію драматург виводить не стільки з зовнішніх причин, скільки з внутрішнього стану персонажу — нестримного прагнення довести, що нічим не гірший від «приймака Красовського». Така заглибленість у душу людини надає камерності звучання комедії, відтворює складні внутрішні почуття та психологічні колізії, визначає трагікомізм образу.

І.Карпенко-Карий показує до чого може призвести людину ігнорування здорової народної моралі і одночасно утверджує високі етичні норми образами людей, які не цураються землі, праці на ній, свого походження, національних звичаїв і традицій (Гервасій Гуляницький, його син Микола), які випромінюють нехитру народну мудрість (Омелько). Позиція автора зумовила типові узагальнення комедії, проникливий аналіз людських стосунків та характерів, соціальну детермінованість конфліктів і перепетій, вчинків і розв'язок. До речі, в «Мартині Борулі» проглядаються ситуації з «Ревізора», коли зібралися гості, а жених поїхав, з «Одруження Фігаро» — сама втеча жениха. Основою типізації характерів і обставин у цій п'єсі є загальнолюдський зміст таких категорій як честь, гідність, добро — з одного боку та підступність, пристосуванство, егоїзм, зло — з другого. Звідси і наявність трагікомічних елементів у творі.

- **Перейти за посиланням.** Мартин Боруля - комедія - п'єса Іван Карпенко-Карий

<https://www.youtube.com/watch?v=8QnzPRm4gyQ>

Домашнє завдання

- 1) Опрацювати с. 72-75;
- 2) виконати завдання №7 с. 74;
- 3) читати комедію та скласти план прочитаного.